

YTTRANDE SOU 2023:5

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Regeringskansliet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Famnas remissvar avseende (SOU 2023:5) Från delar till helhet - *Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja*

Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd har 105 medlemmar som alla bedriver välfärd utan vinstsyfte. Vi har många medlemmar inom fältet som länge erbjudit medborgare och medmänniskor sociala tjänster, kvalificerad vård och individuell omsorg utan vinstsyfte och som är berörda av denna utredning. Ett antal medlemmar möter människor med samsjuklighet, psykisk ohälsa och missbruksproblem. Vanligt är att idéburna aktörer utöver fokus på att hjälpa till att lösa dessa problem också erbjuder individer rådgivning och stöd inom flera områden.

I arbetet med denna remiss har vi samverkat med Sveriges Stadsmissioner, vars längre och fylligare remissvar vi också vill hänvisa till.

Sammanfattning av Famnas ställningstaganden:

Sammanfattningsvis ställer sig Famna i huvudsak bakom utredningens bedömningar och förslag. Vår förhoppning är att utredningens förslag kan bidra till att personer med samsjuklighet får sina samlade behov av insatser tillgodosedda, genom ett tydliggörande av ansvar och lagstadgade krav på samverkan mellan huvudmännen.

- Det är positivt med en sammanhållen vårdkedja – men inte självklart att det fungerar smidigt genom att lägga beroendevården på regionerna som ensamma huvudmän. Även i regionen riskerar personer att bollas mellan olika instanser i de fall nära samverkansformer med den kommunala eftervårdskedjan inte resurssetts i tillräckligt hög grad. I resurserna måste tillhörande stöd inom olika livsområden och boendeformer utifrån individens behov inkluderas. Satsningen på samverkansmodellen *Samordnad vård- och stödverksamhet* behöver tas på allvar och tydligare regleras/kravställas.

Famna – Riksorganisationen för idéburen välfärd

Postadress:
Box 16355

E-post:
info@famna.org

Telefon:
08-546 949 30

Hemsida:
www.famna.org

Besöksadress:
Klara Södra Kyrkogata 1

- Vidare bedömer vi att det är positivt att inte villkora sociala insatser med beroendebehandling. Detta är i linje med Bostad Först-modellen som enligt forskning visar på goda effekter för målgruppen.
- Vi vill lyfta vikten av att resurssätta kommunens sociala stödinsatser. Vi är oroliga att kommunens insatser egentligen kan vara mer kostsamma än vad som beräknats i utredningen.
- Bostad Först-modellen, som rekommenderas i den nationella hemlöshetsstrategin, kan behöva stärkas för den komplexa grupp som betänkanudet tar sikte på. Kommunen kan också behöva se över andra boendelösningar för den som inte klarar att bo själv utan stöd. Exempelvis genom fler delningsboenden eller enklare friståendeboendeenheter.
- Vidare bedömer vi att det finns en risk med ett alltför stort medicinskt fokus, i synnerhet när den nya tvångsvården (LPT) inte kommer att inledas med en mer omfattande social utredning som inom ramen för dagens tvångsvård (LVM). Planering och samordning av såväl behandlingsmetod som sociala stödinsatser är nödvändigt för personer med samsjuklighet. Många med NPF och trauma kräver särskilda metoder, exempelvis lågaffektivt bemötande.
- Det finns en risk med förkortade tider inom tvångsvården: om tvångsvården i praktiken främst fokuserar på medicinsk avgiftning och sedan övergår till öppenvårdsinsatser där personer har möjlighet att avvika och återfalla i riskbruk/beroende, kan det leda till att de hamnar i en cykel av återkommande insatser där det psykiska beroendet kvarstår betydligt längre än det medicinska.
- En risk som identifierats av våra medlemmar är att kvinnor kan bli mer utsatta vid könsblandade avdelningar. Det finns till och med farhågor att kvinnor skulle tvingas samvårdas med tidigare förövare, vilket skulle förvärra och förstärka de trauman som kvinnor inom beroendevården ofta bär på sedan tidigare.
- Till sist vill vi understryka att tvångsvården måste ta höjd för och vidareutveckla sin kompetens att hantera fritagningar och våldsamheter i tvångsvården.

För mer detaljerade synpunkter på de konkreta förslagen i kapitel 5 t o m 9 hänvisar vi till Sveriges Stadsmissioners remissvar.

Famna vill därtill betona de nya möjligheter att samverka med idéburna organisationer i välfärden som sedan årsskiftet finns inom LOU; det är tillåtet för upphandlande myndigheter att rikta upphandlingar direkt till idéburna aktörer. Vidare vill vi understryka att det sedan tidigare finns möjligheter att samverka i form av IOP (idéburet offentligt partnerskap). Vi tror att många av de sociala utmaningar som finns för personer i målgruppen bättre kan lösas om offentliga aktörer samverkar med idéburna.

Vi tackar härmed för möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkanudet och hoppas att våra synpunkter beaktas i den fortsatta beredningsprocessen.

På Famnas vägnar,

Ulrika Stuart Hamilton
Generalsekreterare